

Posudek na diplomovou práci Bc. Karolín Trappové

Vyjadřování přípustky ve španělštině: kontrastivní studie na pozadí češtiny

(Filozofická fakulta JU, České Budějovice 2019, 120

stran)

Práce Bc. Karolín Trappové se věnuje problematice přípustky ve španělštině a v češtině. Práce je standardně rozdělena na část teoretickou a praktickou, jak bývá v tomto typu prací obvyklým územ.

Pojetí teoretické části na pozadí bohemistické literatury (Karlík, 1993; Daneš, 1987), jež byla autorce bezesporu doporučena školitelkou, hodnotím velmi kladně, neboť tento úhel autorce dovolil nahlédnout na dané téma z poněkud jiného pohledu než nabízejí „zavedené“ gramatiky španělské – viz např. otázka souvýskytu prototypických částic a příslovcí v určitých typech přípustkových vět (str. 13-14). Autorka prostudovala nadprůměrné množství relevantní literatury, a to jak české a španělské, jednotlivé informace jsou podávány přehledně, pozor jen na drobné formulační nepřesnosti – např. str. 32 p.p.č. 75 – autoři dané mluvnicе nenazývají spojky operátory, pouze je řadí do této třídy výrazů spolu s dalšími slovními druhy plnicími podobnou funkcí.

V úvodu praktické části (str. 38) autorka deklaruje směr svého výzkumu těmito slovy: „V následující analýze budeme k českým výrazům (vyskytujících [sic!] se v parataktických a hypotaktických souvětích) hledat španělské ekvivalenty. [...] V praktické části se také zaměřujeme na částice a příslovce“. Z tohoto tvrzení jsem nabyla dojmu, že autorka bude zkoumat (i) respondenci spojovacích výrazů v přípustkovém souvětí z češtiny do španělštiny a (ii) respondenci částic a příslovcí, jejichž souvýskyt je pro přípustkové věty typický. Tento úhel pohledu je zajímavý a daný počín lze hodnotit kladně. Výsledek, k němuž autorka dochází v jednotlivých analýzách, ve mne však vzbuzuje řadu otázek, z nichž některé zde uvádím a prosím, aby se k nim diplomantka pokusila při obhajobě vyjádřit a vysvětlit je:

1. Rozumím správně tomu, že autorka se principiálně nezabývá přípustkovým souvětím, ale spíše výrazy, které v různých typech vět – i větách jednoduchých (byť podle názvu kapitoly 3.1. má jít pouze o výrazy v souvětí parataktickém a podle kapitoly 3.2. pouze v souvětí hypotaktickém) – *Máte přece jenom štěstí, vy vojáci (příklad na str. 42)* – větu obohacují o sémantický význam připouštění, jež mohou být adverbiem, částicí, konektorem, aktualizátorem (záleží na užitém terminologickém aparátu)? Ze své podstaty toto nelze hodnotit jako nesprávné, byť z pojetí teoretické části mohlo vyplynout zaměření jiné, zejména z kapitoly týkající se přípustkového souvětí ve

španělštině (str. 29-36). Nebylo by proto bývalo vhodné se v teoretické části zabývat i obdobnými výrazy s přípustkovým významem, jež mohou daný koncesivně adversativní význam implikovat i ve větách, jež primárně nemusí být souvětnými (problematika adverbii, marcadores discursivos, problematika slovnědruhově příslušnosti těchto výrazů, etc.)?

2. Je-li autorčina hypotéza tato, mohla by dále vysvětlit, proč ze získaného vzorku dat místy explicitně eliminuje ty výskyty, v nichž není respondentem přípustková věta (viz např. tvrzení na str. 48: „Z analýzy byly vyloučeny takové případy, kdy částice stejně nebyla součástí přípustkového souvětí [...]“, ale na jiném místě tyto případy ponechává? Viz např. příklad na str. 48 a dole – *Ale zemřela by stejně, i kdyby nebyla sama. – Pero habría muerto de todas formas, aunque no hubiera estado sola*“. Osobně se domnívám, že souvýskyt přípustkové věty v tomto přeloženém příkladu je respondentem pouze věty vedlejší uvozené výrazem *i kdyby* spíše nežli respondentem výrazu *stejně*, jak ostatně sama autorka naznačuje tučným zvýrazněním, čímž mne tento příklad přijde velmi podobný příkladu, který je eliminován. Výraz *stejně* zde interpretuji spíše jako *i tak, také by zemřela* nežli *přestože by nebyla sama*, tedy stejně v jako větě, která je ze vzorku vypuštěna. Podobné pochybnosti ve mne vzbuzuje i již komentovaný příklad ze str. 42 b) – *Máte prece jenom štěstí, vy vojáci. – A pesar de todo, ¡tenéis potra, chicos!*“, v němž rovněž nevidím přímou respondentenci v souvětí přípustkovém. Podobných příkladů by se dalo v práci nalézt více, namátkou str. 51 *al mismo tiempo* – zde není ani jedním respondentem věta přípustková.
3. Proč autorka vyhodnocuje jako nefunkční ty okurence, v nichž české koncesivně adversativní výrazy (*sice, přeci*, apod.) nedisponují přímým lexikálně obsazeným respondentem? Nemohou tyto případy cosi vypovídat o univerzálních překladového jazyka, spíše nežli o ne/existenci určitých kategorií v jednom či druhém jazyce – viz str. 45: „[...] španělština nedisponuje částicí odpovídající českému *sice* [...]“?

Přes tyto výše uvedené výhrady, které ve mne vzbuzují řadu pochybností o vhodnosti užití metodologie při práci s vymezeným jazykovým materiálem, musím konstatovat, že autorce se minimálně podařilo poukázat na velmi zajímavý lingvistický materiál, jemuž dosud nebyla v kontrastivní perspektivě věnována dostatečná pozornost. V tom vidím hlavní přínos dané diplomové práce, jejíž závěry by byly využitelné po metodologickém upřesnění a jasnějším vydefinování předmětu výzkumu. Ke zvážení a případné diskuzi při obhajobě (bude-li čas) bych dala, zda na daný jev nenahlížet spíše skrze *tertium comparationis* spočívajícím v hledání

různých způsobů vyjádření sémantického významu přípustky v obou jazycích nežli v porovnávání jednoho dílčího výrazového prostředku s velmi heterogenní množinou prvků zastupujících řadu různých tříd.

Po formální stránce je práce na standardní úrovni. Oceňuji velmi přehledné a graficky zdařilé grafy a tabulky. Upozorňuji však také na drobné prohřešky, např. interpunkce – str. 21, překlepy – str. 33 (*apruebeas*), zbytečné zavádění španělských výpůjček – *nex* (str. 38) → *spojovací výraz*, místy velmi zvláštní obraty: např. str. 40: „*Zde je [příklady z korpusu] citujeme jednou provždy.*“ str. 43 – částice ***přece*** *se ráda kombinuje s [...]* .

Závěr: Závěrem konstatuji, že předkládaná diplomová práce Bc. Karolíny Trappové vyhovuje požadavkům na tento typ prací kladeným. I přes výše uvedené připomínky týkající se zejména koncepční nevyjasněnosti praktické části vzhledem k části teoretické práci a metodologické roztržitosti tuto diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **velmi dobrou**.

V Českých Budějovicích, 28. května 2019

PhDr. Jana Pešková, Ph.D.

